

Oslø den 15. august 1942.

Det frie Norges hyldest til KONG HAAKON på hans 70 årsdag begyndte med opplesning av dette diktet, som bedre enn noe tolker alle norske kvinner og menns følelser idag.

Ditt løfte ALLT FOR NORGE
dåt har du trofast holdt.
Om vi sto fram på torget
og ropte på revolt,
om våre ord var krasse,
Deg ledet ingen vill.
Du hørte ingen klasse,
men hele folket til.

Slik skal vår konge være,
så modig og så rank.
Du er vår egen ære,
ulastelig og blank.
Selv på den tunge dagen,
da skjold og verge brast,
og da vår hær var slagen,
sto Du fremdeles fast.

Mot usseldommen, sviket,
mot niddings leiesvenn,
står samlet hele riket,
vi venter Deg igjen.
Om våpenløse, svake,
vi holder ennå stand,
Vi venter Deg tilbake,
her er **Ditt folk, Ditt land !**

Den 3. august ble feiret over hele landet. Ingen folkeavstemning kunde være mer overbevisende enn blomsten i knapphullet. Derfor var også Quislings reaksjon så vollsom. I Oslo fikk Hirden frie tøiler til å utfolde sin brutalitet. Unge og gamle ble overfallt, mange slått i gaten eller mishandlet på Hirdheimen. Av de ca. 2.000 som ble arrestert, havnet 500 på Grini, der de ble pint og plaget med straffegymnastikk sent og tidlig. Også i Bergen ble det foretatt massearrestasjoner og de arresterte ble ført på straffarbeid på en øy utenfor byen.

vVv

Stillingen.

Våre lesere vil huske at vi ved slutten av vinterfelttoget advarte mot å undervurdere den tyske militære styrke selv om russerne og den russiske vinter hadde været en svær påkjenning for de tyske soldater. Vi fremholdt at en måtte regne med en veldig tysk kraftutfoldelse i løpet av sommerhalvåret og forberedte på at den kunde føre til stor tysk fremgang. Ved slutten av vinterfelttoget antydet den alminnelige militære situasjon følgende muligheter for aksemaktenes sommeroperasjoner :

1. Offensiv over hele østfronten for å ta Moskva og resten av Ukraine, knuse den røde armé eller ialfald kaste den tilbake over Volga.
2. Offensiv begrenset til den russiske sydfront med full kontroll over Sortehavet og Kaukasusoljen som mål.
3. Samtidig fremstøt fra Bulgaria, Grekenland og øyene i Agerhavet gjennem Tyrkia eller over Cypern mot Syria og Midtøsten, ledet av
4. Fremstøt mot Suez av Rommels Afrikakorps for ved en stor knipetangmanøver å drive den britiske flåte ut av det østlige Middelhav og sikre den fullstendige kontroll over Middelhavet.
5. Angrep gjennem Spania mot Gibraltar for å ødelegge denne viktige flåtebasis og senere støte fram langs Vest-Afrikakysten mot Dakar.
6. Invasjon av England eller Irland.
7. Fortsettelse og intensifisering av angrepene på den allierte skibsfart og forbindelseslinjene med ubåter, fly og muligens overflatefartøier.
8. Gjenoptagelse av bombeangrepene på England i stor skala.

Som vi har sett i de forløpne to måneder, har aksemaktene koncentrert sig om de i pkt. 2, 4 og 7 nevnte muligheter, og på alle disse fronter har den tyske militærmakt manifestert en formidabel styrke. Resultatene vil være kjent fra den daglige nyhetstjeneste og vi skal her innskrenke oss til noen korte kommentarer.

ØSTFRONTPEN. Det vilde være tåpelig å undervurdere betydningen av den tyske framgang. Ved tapet av Donetsbekkenet og Rostov er russerne berøvet viktige industri- og forsyningsområder, som imidlertid på grunn av de systematiske ødeleggelser foreløbig ikke vil være av tilsvarende nytte for tyskerne. Oljen er deres store mål, men ennå har de foran seg en lang vei, der vanskeligheterne vil øke etter som de nærmer seg den Kaukasiske fjellkjede. Foruten å forfølge dette mål ved et kraftig fremstøt sydover, er det tyske angrep etter erobringens av Donbuen, rettet mot Stalingrad. Ved sitt fremstøt mot denne viktige industriby søker tyskerne å klippe over Ruslands "livsnerv" Volga, landets viktigste færdselsåre, som forbinder det Kaspiske hav med Hvittehavet. Ennå har den tyske offensiv ikke uttømt sin kraft og det er for tidlig å ha noen mening om de endelige resultater, men det er av interesse å merke seg følgende :

Såvidt det kan bedømmes har det lykkes Timosjenko å gjennomføre en ordnet retrett og i det vesentlige å bevare sin armé intakt. Det er imidlertid ikke moldt om store fangetall. Den tyske framgang er skjedd på bekostning av store tap både i soldater og materiell. Det tyske forsøk på å spreng inn en kile mellom sydfronpen og midtfronpen i retning Moskva, har ikke ført fram. Selv om tyskerne holder selve byen Voronesj, har de ikke formådd å utvide sitt brohode her. Dette er tvert imot blitt redusert under de kraftige russiske angrep. Kan russerne holde sine stillinger ved Voronesj, vil trusselen mot tyskernes flanke og rygg øke etter som de trenger østover mot Volgabuen (Stalingrad) og sydover mot Kaukasus. De stadig lengre forbindelseslinjer bidrar også til å øke tyskernes vanskeligheter, selv om herredømmet over en stor del av Svartehavskysten i sommerhalvåret betyr en avlastning av Jernbanene ved at elv- og sjøtransport (Donau - Svartehavet) kan anvendes i stor utstrekning.

AFRIKA. En viss materiell overlegenhet, men fremforalt Rommels store strategiske og taktiske dyktighet har gjort trusselen mot Egypt og Suez overhengende selv om det imidlertid foreløbig har lykkes General Auchinleck å stanse den italiensk/tyske armé ved El Alamein. Dette sted byr gode betingelser for forsvar. Selv om englenderne neppe lenger kan regne med krigsforsyninger gjennem Middelhavet, har de fordelen av å ha det rike Nildelta i ryggen, mens Rommels forbindelseslinjer fører flere hundre kilometer gjennom ørken og etter ørken. Dette i forbindelse med de klimatiske forhold i sommerhalvåret skulde vel gjøre det mulig å avverge faren for Egypt tross det forutgående tap av fanger og materiell.

Rommels framstøt har som sitt nærmeste store mål Suez, mens det tyske framstøt mot Kaukasus sikter mot oljen. Sett i sin større sammenheng representerer imidlertid disse to framstøt hver sin arm i en stort anlagt tysk forsøk på å favne hele Orienten. Jo lenger disse armer når fram, des mer brønnende blir Tyrkias stilling. Det er forsåvidt bemerkelsesverdig at operasjonerne er såvidt langt fremskredne uten at Tyrkia er blitt satt kniven for strupen. Dette i forbindelse med innskrenkningen av Østfront-operasjonerne til det sydlige avsnitt kan vel tas som uttrykk for en viss begrensning i aksemaktenes styrke - og enndå er det langt igjen før den gamle tyske drøm om å nå den Persiske bukt er virkelig gjort.

I vår neste oversikt skal vi se på Japans bidrag til fremme av aksens planer.

vVv

"Den midlertidige kirkeledelse" har sendt denne skrivelse til Norges prester, menighetsråd og menigheter.

"Da kirken har måttet opp løse sitt forhold til det nåværende statsstyre, er det blitt nødvendig å oprette et nytt øverste kirkestyre. Under et nylig avholdt bispmøte i Oslo er et sådant kirkestyre oprettet. Bispekollegiet opnevnte tre av biskopene som medlemmer av kirkestyret og anmodet "Kirkens Samråd"s arbeidsutvalg om å tre inn i kirkestyret som medlemmer sammen med de tre biskoper. "Kirkens Samråd"s arbeidsutvalg besluttet å imøtekomme denne anmodningen.

Det nye kirkestyre, som fikk navnet "Den midlertidige kirke-

- 3 -
ledelse", består da for nærværende av følgende medlemmer:

Biskop Berggrav (med domprost Hygen som vikar), Biskop Maroni, Biskop Hille, Professor Hallesby, Ludvig Hope, Pastor H.E.Wisløff. Professor Hallesby fungerer inntil videre som formann.

Skrivelsen ledsages av en redegjørelse for kirkens kamp med påvisning av de tallrike brudd på det løfte som ble gitt sommeren 1940 om frihet for kirken og en overbevisende begrunnelse for nødvendigheten av de skritt Kirken nu er blitt tvunget til å ta på grunn av overgrepene fra det midlertidige statsstyres side.

VVV

Ifølge radiomelding har Paven i et brev til den Katolske Bisop i Norge gitt uttrykk for sin tilfretshet over at biskopen hadde gitt Biskop Berggrav sin fulle støtte.

VVV

HOLLANDS kirker har også tatt opp kampen mot nazismen. Fra prekestolen både i katolske og protestantiske kirker er det lest et hyrdebrev der det heter: "Kirken nærer dyp bekymring for utviklingen i vårt land, særlig over den måten det er øvet voll mot de tre grunnleggende principper i vårt nasjonale liv: røttfærdighet, kjærlighet og samvittighets- og meningsfriheten som er forankret i vår kristne tro. Kirken har alt gitt uttrykk for sin holdning overfor lovløsheten, den ubarmhjertige behandling av den jødiske del av befolkningen og påvingelsen av en nasjonal-socialistisk livs- og verdensanskuelse som står i direkte motstrid mot den evangeliske lære".

Videre kritiseres sterkt den nasjonal-socialistiske ungdomstjeneste som er innført for hollandsk ungdom. Biskoppene fremholder at "nasjonal-socialistisk anskuelse står i direkte strid med kristendommen og er en meget alvorlig trussel mot vår kristne tro og vår kristne moral. Derfor er en ungdomstjeneste med nasjonal-socialistiske formål en stor fare for vår ungdom". Biskoppene oppfordrer foreldre og ungdom til å undgå arbeids-tjenesten - og deler saaledes syn med den norske kirke, lærerne og alle norske kvinner og menn.

VVV

Fra den religiøse front i TYSKLAND:

Instituttet for undersøkelse av jødisk innflytelse på det tyske kirkelivet har neittopp utgitt en "ariseret" salmebok! Mer enn 2/3 av de gamle salmene er tatt bort, de gjenværende er dels omarbeidet, dels forkortet. Ordet "Jerusalem" er erstattet ved en omskrivning og "Halleluja" er fjernet. Selv Luthers "Vår Gud han er så fast en borg" er forandret og ingen av Luthers påskesalmer er kommet med i den nye utgaven. Istedent er det en del nydiktninger, som tildels ikke fortjener salmenavn. En strofe lyder "Vi priser stridens og dødens skrik" og en dåpssalme begynder "Du spede barn av det tyske blodet", og slutter med at barnet døpes til "tjeneste og tapperhet, hengivenhet og loyalitet mot nasjonen i en ny tid". - Ellers kan nevnes at "Den hedenske bevegelse" som ble ledet av general Ludendorff og frue, helt synes opphørt og at "Odinsdyrkernes" tidsskrift "Am heiligen Urquell deutscher Kraft" ikke lenger utkommer. Samarbeidet mellom "Bekjennelseskirken" og katolikkene er stadig blitt intimere, mens friksjonen mellom den tyske stat og katolikkene har øket betenklig. Kardinal Faulhaber og biskopen i Münster, Grev Gahlen, kritiserer fra sine prekestoler sterkt Det tredje rikes metoder. Kardinalen går så langt som å si at de kristne ikke har vært utsatt for lignende forfølgelsér siden Neros og Diocletians tid. -

VVV

Amerikas lutherske kirker vedtok på sitt årsmøte en resolusjon der det heter: "Vi ber til Gud at han må styrke Norges kristne folk og påskyn- de frigjørelsens dag. Vi takker biskoppene, prestene og legmennene for deres tapre holdning mot de nazistiske undertrykkere."

Fra ISLAND meldes at kirkemøtet i Røykjavik vedtok en sympatiuttalelse til den norske kirke der det bl.a. heter: "Islands kirke sender sine varmeste hilsener til sin søsterkirke i Norge samt uttaler den forhåpning at Gud må la sitt ansikt lyse over Norges kirkes fremtid, dens tjenere og hele folket."

vVv

I alle civiliserte land har behandlingen av de norske lærere vakt avsky. Den siste sympatiuttalelse til Norges lærere kommer fra Rhodesia, der et landsmøte av lærere vedtok en résolusjon som gir uttrykk for beundring og medfølsomhet. En lignende sympatierklæring kom nylig fra Argentinas lærere.

vVv

Europa under hakekorset.

PARIS: Tuberkulosen har øket sterkt under okkupasjonen. I en av forstedene viste røntgenundersøkelse at 30 % av skolebarna hadde tuberkulose, og sanatoriene er overfylt. Matmangel sammen med elendige boligførhold bereder marken for tuberkulosens herjinger.

Belgien: Den tyske sjef for militærforvaltningen har besluttet å avsette alle dommere som nektet å anerkjenne hans forordninger som belgislov. Hvis belgiske domstoler ikke skred til de foranstaltninger som tyskerne anså nødvendige, vilde tyske feltdomstoler tre i deres sted. Den tyske sjef har også gitt de belgiske prester en skarp advarsel.

Protectoratet BÖHMEN-MÄHREN: Ytterligere 27 tsjekker er henrettet. Passiv holdning tales ikke mer. Enhver som ikke klart tar stilling for Tyskland blir betraktet som fiende og behandlet deretter, d.v.s. henrettet.

DANMARK: Den Konservative leder Christmas Möllers flukt til England hadde tilfølge at de tyske myndigheter forbød feiringen av grunnlovsdagen 5. juni, den danske nasjonaldag. Kongebegeistringen som bl.a. kom sterkt til uttrykk i tilslutning til Kong Kristians sygdom nylig, irriterer også tyskerne sterkt.

HOLLAND: Tyskerne har tatt kirkeklokken og metaller i privat eie.

ITALIA: Staten har rekvisert halvparten av landets kirkeklokker.

vVv

400 gisler og fanger fra Grini er sendt nordover i kuvogner til anlegsarbeider. Blandt dem befant seg officerene Schiøtz, Abildgaard, Hagem og Bølling.

vVv

I årsmøte i Norsk Felsdyravslag på Kongsberg 29-30 juni foreslog styret at "laget fortsetter sin tidligere representasjon i Norges Bondelag i det nye Norges Bondesamband, og Owren velges som lagets representant med Hole som varamann."

Arsmøtet forkastet forslaget, og laget står således ikke i det nye Norges Bondesamband. Samtidig var det oppforslag om å yde et bidrag av kr. 10,- pr. medlem til den norske legion. Forslaget ble forkastet mot 1 stemme.

vVv

Norsk Vaktselskap er overtatt av politiet. Alle husiere og behøvere av hus som har avtale med vaktselskapet må derfor være opmerksom på at de nøkler som er utlevert til vaktselskapet nu kan bli misbrukt til husundersøkelse om natten uten at man får vite noe om det.

vVv

En mengde av de kretsledere i Lærersambandet hvis navn sees i avisene, er aldri blitt spurt om de vilde overta hvervet.

STIKLESTADstevnet 29. juli blev ingen sukcess for N.S.
I høiden var 500 mennesker samlet foran talerstolen, men i N.S.-referatet
heter det at "vi tør nøkk si der var 5000 tilstede."

VWV

Deutsche Zeitung in Norwegen har skiftet redaktør for annen gang. Den nye redaktør heter Baumhauer. Begge hans forgjengere blev avsatt på grund av alkoholmisbruk og tildels altfor frimodige ytringer.

vVv

I Fredriksstaddistriket og Larvik med Omegn er herrecyklene blitt innregistrert av tyskerne, som forlanger at cyklene skal holdes ferdig til levering på 2 timers varsel.

V̄V̄V̄

Tyskerne har forlangt å ta to av trådene i gjerdene langs jernbanelinjene. Det blir flere tusen km. ståltråd, som skal anvendes til piggtråd.

Den svenske filolog Bo Alander forteller fra et besøk i "det, som engang har været Rostock" bl.a. : "Ødeleggelsen var værre enn man kunne si i sin vildeste fantasi - hele bydeler fullstendig demolert, lange gater uten et eneste beboelig hus. - Vørst med tatt, nesten helt utslettet er bydelen mellom rådhuset og de viktige havneanlegg. Beboelseskvarterene i byens vestlige del synes derimot å ha sluppet relativt lett. Hovedbanestasjonens bygninger helt rasert, likeså post- og telegraf..... På gjenstående husvegger ser man overalt oppslag med "Unntagelsestilstand" og en truende advarsel : "Den som plyndrer, blir skutt."..... offentlige kunngjørelser inneholder navn og alder på et betraktelig antall menn og kvinner som er henrettet på grund av tyverier i skadedy bygninger.... Engelskmennene slapp sin dødbringende last bare fra 25 - 30 m's høyde, mest brannbomber, men også sprengbomber, lufttorpedoer og allskens andre helvedesmaskiner. På grunn av mangelfullt luftvern blev bare to engelske maskiner skutt ned hver av de fire første bombenettene....." ("Nya dagligt Allehanda 3/6.42).

—
—
—

Gummiproblemet. Med tapet av Ostindien mistet de allierte sin viktigste gummikilde. Takket være lagring av betydelige reserver i U.S.A. før det japanske overfall, er forsyningssituasjonen ikke kritisk. Priskommisar Henderson, U.S.A. opplyser på vår henvendelse, at de allierte ved begynnelsen av 1942 hadde på lager nær 700.000 tonn. Ved slutten av 1942 vil lageret være ca. 500,000, og dette skulde strekke til både for 1943 og 1944. Forutsetningen er da at det civile forbruk nedskjæres svarende til 25 % av totalforbruks og at produksjonen av syntetisk gummi øker etter programmet, d.e. 300.000 tonn i 1943 og det dobbelte i 1944. En ekstrareserve representerer regenerert gummi, beregnet til 350.000 tonn pr. år som ikke er tatt hensyn til i ovennevnte tall. Situasjonen er således tross de store tap av råstoffkilder ganske gunstig for dette krigsviktige stoffs vedkommende.

VVV

V V

v Den 10. september førstk. er det ett ær siden VIGGO HANSTEEN

v og WICKSTRØM blev skutt. Det henstilles til alle nordmenn v

Yerba mate is a traditional South American drink made from the dried leaves of the yerba mate plant.